

Les causes de l'apagada general del 24 d'agost al Principat

Caos elèctric post-olímpic

Molta gent es demana encara com pot quedar tot un país paralytitzat i sense llum per la caiguda d'un llamp en una estació transformadora de segon o tercer ordre. Els ciutadans esperen explicacions convincents que, de moment, ningú no ha sabut donar.

El 24 d'agost de 1993 serà recordat com el de la segona apagada elèctrica general del Principat en menys de sis anys, amb l'agreujant que en l'endemig —amb motiu dels Jocs— les empreses elèctriques van dir que les millores de les instal·lacions feien quasi impossible una situació semblant.

La versió oficial és que l'incendi del transformador de l'avinguda Meridiana de Barcelona per culpa d'un llamp va provocar un *efecte dòmino*, per una oscil·lació general de la xarxa de subministrament, quan l'energia elèctrica de tensió mitjana que arribava al transformador no trobava sortida. La sobrecàrrega en la resta de transformadors i en les línies d'alta tensió arribà fins a les centrals tèrmiques i termònuclears, que pararen automàticament. En pocs segons, una bona part del Principat va restar sense subministrament elèctric, el qual no es va restablir fins hores més tard, amb energia procedent de França i d'altres zones de l'estat espanyol. S'ha insinuat que altres incidències causades per la tempesta van agreujar el problema.

De fet, els llamps han posat en evidència allò que ja se sabia: el mal estat del sistema de distribució i de transformació elèctrica. No és casualitat que hagi estat una instal·lació de FECSA l'origen del problema. La greu situació econòmica d'aquesta empresa per l'endeutament nuclear —amb una suspensió de pagaments fa pocs anys— no ha permès de posar al dia les instal·lacions més velles. En el cas del transformador de la Meridiana fallaren els paral·lamps; els elements aïllants són obsolets; els olis de refrigeració mal emmagatzemats contribuïren a propagar l'incendi i no hi havia preses d'aigua per als bombers. Tot això al cor de Nou Barris, una de les zones més poblades de la ciutat de Barcelona on, per cert, no és gens estrany de veure línies d'alta tensió per damunt les cases o els carrers.

L'altre element responsable del desastre

L'incendi provocat per un llamp en un transformador barceloní ha posat en evidència les greus mancances de la xarxa de distribució elèctrica al nostre país.

ARXIU

és el sistema de distribució que forma la xarxa bàsica d'alta tensió. Abans, cada companyia elèctrica tenia les seves pròpies línies per a transportar l'energia de les centrals productores als llocs de consum, passant pels transformadors que redueixen la tensió de 380.000 o 200.000 volts als 220 domèstics. Fa uns deu anys que tota la xarxa d'alta tensió passà a mans d'una empresa estatal, Red Eléctrica de Espana (REE). Una operació pretesament racionalitzadora però que, en realitat, pretenia finançar amb recursos públics les empreses elèctriques privades a base de transferir a l'estat el cost de manteniment de les línies i unificar tota la distribució elèctrica estatal. Així llevava autonomia a les companyies d'àmbit regional i minvaven les ja ridícules competències estatutàries en matèria energètica. Actualment, una empresa elèctrica propietària d'una central de producció ven l'energia a REE, que la transporta a través de la xarxa bàsica fins a les estacions transformadores, on la tornen a

comprar les elèctriques i la revenen als consumidors. Tot això en fraccions de segon, perquè la tecnologia actual no permet de guardar l'energia elèctrica sinó en petites quantitats, fet que obliga a consumir tot el que es produeix de forma immediata. Quan baixa la demanda, les centrals han de reduir o aturar la producció, cosa molt complicada i costosa en les nuclears.

La instantaneïtat i la centralització de la xarxa fan que una incidència local (com el llamp de Barcelona) esdevingui un problema general. Si hi afegim les deficiències en els sistemes de protecció i seguretat de les línies, ara denunciades, tindrem una resposta al que va passar.

Ni el País Valencià ni les Balears estan lliures de patir situacions semblants, ja que la xarxa energètica està igualment centralitzada i administrada per empreses foranes, amb l'agreujant de la manca de recursos energètics propis, especialment d'origen hidràulic.

Salvador Balcells